

BIZKAIKO EUSKEREAA ZUZENTZEN

1.- GURASOAK/AITAK

Erriak egiten dauan euskerea da euskera zuzena, baiña ba-dago gramatika bat edo batzuk Bizkai'ko euskerea zelan egin bear dan jakiteko arauak emoten dabezenak, orregaitik, gaur asten dogun arlo onetan geure eritxia agertuko dogu errian oker erabilten diran gauza batzuk zuzentzeko. Sarritan eztabadagarriak izango dira eta pozik artuko doguz beste batzuren eritxiak emen argitaratzeko.

Berrogeta amabi esaldi edo joskera edo berba oker erabiliak daukaguz eta urrengo zenbakietan agertuko doguz banaka.

ESALDI OKERRA: Ikastetxean: **"Zuen aitai esan egiezue eguastenean arratsaldeko 6'etan etorteko".**

Oraindiño ez da asko zabaldu esaldi au edo antzekoak, baiña zabaldu baiño lenago zuzendu gura doguz.

Sendi-giroko itzetan euskerea askoz da aberatsagoa gaztelerea baiño eta gaiñera kuntze edo seksuak gaiago nas-tatzen dau arazo au. Esaterako: "Vuestros hijos no están motivados para estudiar". Txarto euskeratua litzake: "Zuen semeak..." Beti esan bear da. "Zuen seme-alabak...". "Semeak" esan bear da mutillak baiño ez diranean.

Baiña artu dogun esaldi okerrean "aitak" eta "gurasoak" dira gaia.

Gaztelera "Padres" itzak illuntasuna dauka. Izan leiteke "aitak" edo "gurasoak".

Frantzeraz be "aitak" "peres" esaten da eta "gurasoak", "parents". Euskerea onetan frantzereagaz batera doa, ez ostera gastelereagaz batera.

Esaldi zuzena onelan litzake: "zuen gurasoi esan egiezue..."

Okerra geiago agertzen da oarra gastelera egiten danean. "Decid a vuestros aitas...". Beste era onetara esan bear litzake: "Decid a vuestros gurasos" edo "vuestros aitas y amas...".

Ez jat geiegi atsegin "aitatxus" y "amatxus". Maitasuna agertzen dan txiki-atziki edo "diminutiboa" ez da erabilli euskeran. Iñoz entzuten da gaur "mesedetxu bat eskatzen nator". Dalia dala, ez neuke ziur esango txarto dagoala, sartzen bada sartu daitela. Guk ez dogu "amatxu" iñoz esan, beti esan dogu "ama". Orain sarritan entzuten da "amatxu". Onartu beite!

2.- JO/IKUTU

ESALDI OKERRA: "Gitarrea ikutu dot" "Kanpaia ikutu dau".

Esaldi oneik ez dira oraindiño asko zabaldu, baiña zori txarrez euskaldun barrien artean iñoz entzuten dira.

Erderaz bai esaten da "tocar la campana" edo "tocar la

guitarra", baiña ortik ezin artu lei baimena euskeraz esaldi bardiña erabilteko.

Euskeraz, "Gitarrea jo dot" eta "Kanpaia jo dot" esan bear da. Iñoz esango ete dabe gaztelera: "pegar la campana" edo "pegar la guitarra"? Ez dot uste. Ez gaitzean izan euskalduna makurragoak.

3.- JON'ek/JONE'k

Oraingo onetan araua idazkera edo ortografikoa da: "Bizkai'ko" ala "Bizkaiko" idatzi bear da?

Guro idazkera-araua da: "Izen bereiziaz (propioak) diranean beti banandu izena ta atzizkia goi-koma ori ipiñita. Eta aran onek bere oiñarria dau. Esaldi au idazten ba'dogu: "Jonek esan dau" ez dakigu "Ion" ala "Jone" izan dan izlaria. Edo "Sanperen egon naz" idazten ba'dogu ez dakigu "Sanper'en" ala "Sanpere'n" egon dan. Koma ori goian ipin-tea oso argibide ona da, baiña gaurko idazleak goiko komatxu orreik kentzea eskatzen dabe, idazkerea gaitxago biurtzen dabelako eta ordenagailluakaz gaiztasun bereizia dagoalako.

Arau ori nik aldau egingo neuke eta ordeaz au ezarri: Goiko komatxua kendu eta uts bat itzi.

Zelan idatzi, orduan "Olazar'tar" ala "Olazartar" ala "Olazar tar"?

Lengo oiturea aldatzea da, baiña nik beti idatziko neuke "tar» ori bereizituta eta koma barik abizen guztiakaz. Esaterako "Olazar tar». Orrelan argi dago abizena zein dan eta komatxuaren eragozpena bein betiko kentzen da. Martin'ek bai, **"Martine k" izan ez daiten.**

Martin ek edo (emakumea danean) Martine k idatzi.

3.- "-LAKO"/PORKE

Zergaitia agertzeko dan esaldia euskeraz apur bat gatxa da gaztelerea erabilteko oitu garanontzat. Onetan gaztelerea errezagoa da eta orregaitik doa euskerearen arerio aundia dan esaldi au. Batez be itxas-ertzeko errietan entzuten da:

ESALDI OKERRA: "Ezin dautzuk ordaindu, porke ez daukat nondik"

Gaztelereak zergaitia "porque" edo "que" aurretik ipiñita agertzen dau. "No ha venido Juan. Es que está enfermo..." o "porque..."

Bizkaiko euskereak era bi daukaz zergaitia agertzeko: - "Ezin dautsut ordaindu, ez daukalako nondik..." edo "ezin dautzut ordaindu, ez daukat nondik-eta". "Porque" ori ez daigun sartu euskerara. Orrek esaldi osoa aldatzen dau eta erdeldunen pentsaerea sartzeko geurea alboratzen dau. Euskereak egiten gaitu euskaldun.

OLAZAR'tar MARTIN'ek